

Луценко Лариса Григорівна,
викладач дисципліни «Основи медсестринства»,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
Кременчуцький медичний фаховий
коледж імені В.І. Литвиненка,
м. Кременчук

ОСВІТА МАЙБУТНЬОГО: НОВІ ВИКЛИКИ ТА ВЕКТОРИ ЗМІН У МЕНЕДЖМЕНТІ ОСВІТИ, ПСИХОЛОГІЇ Й ПЕДАГОГІЦІ

Актуальність. Необхідність удосконалення процесу формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів викликана змінами в розвитку процесів на державному рівні, виникненням різних форм власності і нових економічних відносин. Ефективність діяльності сучасного фахівця залежить від рівня сформованості його мислення, ступеня готовності до професійної діяльності, рівня професійної компетентності, використання отриманих знань.

Глобалізація світової економіки, її загальна інформатизація, прискорення та ускладнення соціальних, політичних та економічних процесів зумовлюють формування нових, більш жорстких вимог до професійної компетентності сучасних фахівців, переосмислення процесу їх професійної підготовки, його відповідність реаліям сьогодення. Система фахової освіти – це виробнича система, яка має створювати якісно новий продукт, з якісно новими характеристиками. Більшість складових компетентності фахівця формуються і розвиваються в процесі освіти та професійної підготовки [1, с. 26]. Останнім часом поширюється СВЕ (competence-based education) - освіта, що базується на визначених і обґрунтованих компетенціях особистості. Тобто, постає необхідність досліджувати проблему аналізу і розвитку професійної компетентності сучасного фахівця та її складових [3, с. 11].

Управління (менеджмент) — складний і динамічний процес, керований і здійснюваний людьми для досягнення поставленої мети. Методи управління освітнього менеджменту педагога покликані забезпечити високу ефективність діяльності колективу, його злагодженої роботи, сприяти максимальній мобілізації творчої активності кожної особистості [5, с. 35].

Формування цілеспрямованого впливу на колектив (як працівників, так і студентів) та його окремих членів безпосередньо пов'язане з мотивацією, тобто використанням факторів, які визначають поведінку людини в колективі у процесі навчання. Звідси витікає дуже важлива вимога до методів управління: методи освітнього менеджменту педагога повинні мати свою мотиваційну характеристику, що визначає напрям дії їх. Ця характеристика показує мотиви, які визначають поведінку людей і на які орієнтована відповідна група методів [4, с. 93].

Методи управління ідентифікуються з основними функціями управління: плануванням, організацією, мотивацією, контролем.

Для успішної роботи навчального закладу в умовах становлення ринкових відносин насамперед слід активізувати соціальну активність кожного працівника та студента – ініціативність, творчу цілеспрямованість, самодисципліну. Цього можна досягти, управляючи інтересами і через інтереси:

- внесення моменту свідомої організації навчальної діяльності;
- спонукання студентів бачити майбутнє, тобто розвивати в них здатність погоджувати щоденні дії з перспективою розвитку навчання.
- критерій контролю фактичних параметрів.

Прагнення освітньої системи задовольняти вимоги інформаційного суспільства, потреба в удосконаленні процесу підготовки майбутніх медиків, реалізація мети і завдань дослідження зумовили розробку моделі формування професійної компетентності [2, с. 44].

Організація освітнього менеджменту педагога передбачає:

- Перший – *теоретичний етап* - набуття студентами необхідних знань.
- Другий – *практичний етап* - здійснення формування умінь і навичок, відпрацювання їх шляхом упровадження активних методів навчання.
- Третій – *діяльнісний етап* - застосування студентами здобутих знань, умінь і навичок самостійно на практиці.

Організація діяльності медичних навчальних закладів здобуває особливу значимість на сучасному етапі розвитку охорони здоров'я. Управлінські

проблеми знаходять своє відображення у всіх запропонованих для обговорення концепціях і програмах реформи системи охорони здоров'я в країні [6, с. 51]. У системі охорони здоров'я виключно важлива роль відведена безпосередньо медичному працівникові, тому управління розвитком кадрів визнається пріоритетним завданням менеджменту в галузі охорони здоров'я.

Професійні вимоги до здібностей і умінь майбутніх медичних спеціалістів:

- аналітичність – вміння ефективно застосовувати наукові методи аналізу, діагностувати проблему, пропонувати альтернативні рішення, коригувати діяльність.

- приймання рішення – вирішення організаційних і процедурних питань;

- оперативність – вибір найбільш оптимальних варіантів з кількох альтернативних;

- рішення нестандартних проблем;

- володіння кваліфікацією на рівні прийнятого рішення;

- комунікативність – вміння передавати свої ідеї, пропозиції, розробки у будь-якій формі;

- комунікабельність – уміння працювати з людьми, будувати нормальні відносини;

- адаптація її до умов змінного зовнішнього середовища (ділового світу);

- вміння стратегічного мислення;

- певний рівень знань: організаційно-управлінських, психологічних, технічних та інших, необхідних для вирішення професійних завдань [7, с. 764].

Професійна обізнаність, як одна з найважливіших характеристик освітнього менеджменту педагога:

- вміння управляти людьми;

- ввічливе ставлення до всіх працівників, всебічно вивчати їх характер, поведінку, працю, дотепність, особисте життя тощо;

- уважність до своїх слів і висловлювань, ніколи незаслужено не нарікати на своїх підлеглих і колег та студентів;

- критична оцінка обставин;

- позбавлення від нездатних студентів;

- намагання працювати та кмітливо заслужувати гарну оцінку з боку свого безпосереднього керівника;

- постійне самовдосконалення, вивчення практичного досвіду колег;

- виробляти у собі здатність розмірковувати, вміти логічно мислити, спостерігати;

- вміти розвивати та поглиблювати знання в усьому, що стосується безпосередньої роботи;

- виявляти ініціативу, не боятися відповідальності;

- уміти аналізувати свої помилки, а коли треба визнавати їх;
- уміти активно захищати свої погляди, бути впевненим у своїх переконаннях;
- зберігати почуття шани, відстоювати гідність;
- подавати особистий приклад;
- мати гарну витримку, характеризуватися чітким мовленням, бездоганною поведінкою [4, с. 82].

Вимоги до самоорганізації та дисципліни освітнього менеджменту педагога:

- чітке визначення своєї мети;
- вміння зосереджуватися на головному;
- встановлювання твердих термінів у всьому, що стосується справи;
- не захоплюватися телефонними розмовами;
- виробляти звичку занотовування всього, що заслуговує на увагу;
- уникання перешкод, які відволікають від справи;
- планування та раціональне використання робочого часу;
- вміння слухати;
- нестандартна дія, не за шаблоном;
- вміння змінювати заняття, знаходити собі стимули.

Спостереження за роботою студентів і аналіз їх діяльності дозволять підібрати адекватні методичні засоби (форми і методи індивідуального підходу) для проведення навчальної діяльності з урахуванням визначених індивідуальних особливостей кожного студента [7, с. 760].

На основі аналізу наукових джерел можна визначити, що рівень професійної компетентності визначається здатністю особистості реалізуватися як успішний та ефективний фахівець. Поняття компетентності є ширшим, ніж знання чи вміння, і передбачає здатність фахівця використовувати в конкретній ситуації набуті знання, вміння, навчальний та життєвий досвід, володіння ним методами пошуку необхідної інформації, вмінням її аналізувати, бачити проблеми і шляхи їх розв'язання, самоефективність, а також розуміння необхідності навчатися протягом усього життя та саморозвиватися. Таким чином, успішне виконання фахівцями своїх функціональних обов'язків передбачає наявність у них сукупності спеціальних знань та певних професійно значущих якостей особистості. Ці компоненти професійної компетентності взаємопов'язані [5, с. 14]. Важливо відзначити, що першою умовою формування розгортання системи якості є визначення самого поняття «якість», що в подальшому буде визначати методичний інструментарій щодо управління цими системами. сучасна наука і практика не дає однозначного тлумачення цього терміну. Існує близько шістдесяти тлумачення цього терміну, які можна згрупувати:

- Абстрактне. Якість - внутрішня властивість об'єкту, яка створює перевагу над подібними.
- Якість - це відповідність очікуванням або відповідність призначенню.

- Якість - це відповідність стандартам і специфікаціям.
- Якість це відсутність помилок або мінімізація втрат.
- Якість - це цінність за гроші (оптимальне співвідношення ціна/якість).

Відзначимо, що найменш дієвим та прогресивним є визначення якості як відповідність стандартам і специфікаціям, але саме це тлумачення якості закладено у процесі ВНЗ в Україні. Якість освіти в Україні – це відповідність вимогам Міністерства освіти та науки [6, с. 36].

Мета закладу освіти — підготувати фахового спеціаліста. Для цього потрібно налагодити навчально-виховний процес. Всі складові, без яких навчально-виховний процес не буде виконуватись належним чином:

- Обладнання: матеріально-технічне забезпечення процесу.
- Виконавець: викладач.
- Технологія: методично-аналітичне забезпечення процесу.
- Матеріал: студент

Освіта майбутнього: нові виклики та вектори змін у менеджменті освіти – зарадити такому становищу можна шляхом створення конкуренції двох напрямках: конкуренція серед ВНЗ та конкуренція серед абітурієнтів і подальшому серед фахівців. Важливо відзначити ще один дуже важливий аспект, спроектований продукт (фахівець) не відповідає вимогам зовнішнього середовища - вимогам споживачів (роботодавцям, керівникам закладів та організацій) [3, с. 12].

Висновок. Освіта майбутнього: нові виклики та вектори змін у менеджменті освіти, психології й педагогіці – необхідність діагностики і коригування особистісних якостей майбутніх спеціалістів (мотиви самооцінки) та розробки технології реалізації форм і методів індивідуального підходу і впровадження її в навчальний процес. Але все це висуває досить з значні умови щодо якості безпосередньо самого виконавця - викладача.

Впровадження в навчальній діяльності технології реалізації форм і методів індивідуального підходу, яка ґрунтується на таких чинниках як мотивація, самооцінка, рівень суб'єктивного контролю, веде до позитивних змін в успішності студентів і в їх особистісних якостях та сприяє більш ефективному формуванню професійної компетентності майбутнього фахового спеціаліста.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Морозова Т.Ю. Освітні стандарти в контексті Болонських реформ і можливостей інформатизації / Морозова Т.Ю. // Вища школа. - 2005. - №5. - С. 26-34
2. Петренко В.Л. Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи вищої освіти / Петренко В.Л. // Вища освіта: інформаційний вісник. - 2003. - №10 - 82с.
3. Півняк Г.Г. Стандарти вищої освіти як механізм впровадження кредитно-модульної системи підготовки фахівців/Півняк Г.Г. // Доповідь на міжнародному семінарі «Гарантії якості, європейська система передачі

накопичення кредитів та практика імплементації Болонського процесу в різних європейських країнах» - Дніпропетровськ, НГУ, 2004р.

4. Система моніторингу та оцінка якості освіти (матеріали аналітичного дослідження)/Булах І., Вороненко Ю., Артемчук Л. та ін. – Київ: Програма розвитку Організації об'єднаних націй, UNDP/ПРООН, 2001. – 142 с.
5. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. - К.: Ленвіт, 2006. - 35с.
6. Степко М.Ф. Компетентісний підхід: його сутність. Що є прийнятним, а що проблемним для вищої освіти України? / Степко М.Ф // Вища освіта України. - 2009. - №1. - С.43 – 52
7. Чимшит С.І., Пашенко Л.Г. Формування системи управління якістю у ВНЗ. Збірник наукових праць. Випуск 248. «Економіка: проблеми теорії та практики» том IV. 2009. – 933с.
8. Вознюк О. Позитивні та негативні тенденції розвитку світової освіти/Нові технології навчання: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2019. Вип.92. С.52-59